

ОЦЕНКА НА СЪЩЕСТВУВАЩИЯ ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА

Проект, Декември 2023 г.

ОЦЕНКА НА СЪЩЕСТВУВАЩИЯ ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА

Contents

1. Цел на настоящата оценка	2
2. Стратегически документи при разработване на ПИРО	3
3. Ключови елементи в Плана за действие на община Копривщица в областта на смекчаване и адаптация към изменението на климата	7
4. Идентифициране на областите, изискващи допълнителни интервенции за смекчаване и адаптация в контекста на Европейската и националната политика и цели за климата	17
4.1 Европейска политика в областта на климата	17
4.2 Национална правна и стратегическа рамка за смекчаване и адаптация към изменението на климата	19
5. Идентифициране на специфичните цели и приоритети в Плана за смекчаване и адаптация на община Копривщица	22
Изводи и препоръки	23

1. Цел на настоящата оценка

Настоящата оценка на съществуващия План за интегрирано развитие на община Копривщица за периода 2021 - 2027 е изготвена във връзка с разработване на План за смекчаване и адаптация към изменението на климата по проект № BGENVIRONMENT-

4.004-0018 с наименование „Устойчиви решения за смекчаване и адаптация към изменението на климата в малките общини“ № BGENVIRONMENT-4.004-0018, в съответствие с условията на Програма „Опазване на околната среда и климатични промени“ на ФМ на ЕИП 2014-2021.

Целта на оценката е да се идентифицира доколко мерките, дейностите и предвидените интервенции по отношение на смекчаване и адаптация към изменението на климата в ПИРО съответстват на Европейската и националната политика и цели за климата за постигане на климатична неутралност до 2050 и гарантиране на устойчиво бъдеще. Тази оценка ще бъде взета предвид при разработването на Плана за смекчаване и адаптация към изменението на климата на община Копривщица с оглед необходимостта от предприемане на по-ефективни действия за справяне с последствията от климатичните промени, включително за редуциране на емисиите на парникови газове и действия при екстремни климатични събития, които отговарят на настоящата европейска и национална политика и цели за постигане на климатична неутралност до 2050 година.

2. Стратегически документи при разработване на ПИРО

В съответствие с действащото законодателство, ПИРО трябва да бъде съгласувано с основните стратегически документи на европейско, национално и областно ниво, като по-важните взети под внимание при разработването на Плана за интегрирано развитие са:

➤ *Национална програма за развитие България 2030 (НПРБ)*

НПРБ е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, като основна ос на развитие е посочена „Зелена и устойчива България“.

В рамките на тази ос са определени три национални приоритета:

- Кръгова и нисковъглеродна икономика;
- Чист въздух и биоразнообразие;
- Устойчиво селско стопанство;

➤ ***Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата***

С цел осигуряване на координиран и съгласуван подход в целия ЕС и изпълнение на стратегията на Енергийния съюз, Министерството на енергетиката, съвместно с Министерството на околната среда и водите изготвиха **Интегриран национален план в областта на енергетиката и климата** - в съответствие с изискванията на Регламент(ЕС) 2018/19991.

Към 2015 г. повече от 74% от емисиите парникови газове (ПГ) са от енергийния сектор, трансформацията на този сектор има ключова роля за намалението на ПГ като цяло. Значителен принос за намаляването на емисиите на парникови газове имат мерките, водещи до увеличаване на ЕЕ в производството на енергия, промишлеността и домакинствата, ВЕИ в производството на енергия и ВЕИ в транспорта, както и промените, предвидени във вътрешния енергиен пазар.

Резултатите от моделирането показват, че нивата на парникови газове в енергийния сектор намаляват с около 19% до 2030 г. в сравнение с базовата година за моделиране - 2015 г. Това може да се обясни със значителния спад в производството на първична енергия от твърди горива, запазващата се роля на производството на първична енергия от ядрено гориво, използването на природен газ и увеличаване на възобновяемите енергийни източници (като слънчева енергия, вятърна енергия и биомаса), съчетани с повишена енергийна ефективност в жилищния, промишления и енергийния сектор.

➤ ***Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023-2027 г.***

Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони в България ще подкрепи устойчивото развитие на земеделието, ще допринесе за подобряването на селскостопанските доходи, ще подпомогне подобряването на конкурентоспособността и устойчивост на климата и пазарните рискове на фермите и ефективността на управлението. Позицията на земеделските производители на пазара ще бъде засилена, което ще им позволи да използват напълно своя потенциал. Въвеждат се стимули за младите земеделски стопани, с цел подобряване на техния професионален потенциал и увеличаване броя на младите фермери в земеделския сектор. Общата селскостопанска политика ще насърчава устойчиви земеделски практики, които са насочени към справяне

с климатичните изменения и опазване на околната среда. Предвиден е значителен принос към опазването на природните ресурси като вода, почва и въздух, включително чрез насърчаване на инвестиции насочени към компонентите на околната среда.

При избора на интервенции в пълна степен са адресирани нуждите на сектора, като Стратегическия план е структуриран около изведените девет специфични цели, включително междусекторната цел на Съюза. При структурирането на плана са разработени интервенции за директно подпомагане на земеделските стопани, включително обвързано с производството подпомагане и еко-схеми, насочени към опазване на компонентите на околната среда.

Специално внимание е обърнато на дейностите, които ще допринесат за цялостната устойчивост на селскостопанския сектор, включително чрез повишаване степента на организираност, привличане на нови и млади земеделски стопани и на дейности, които ще допринесат за справяне на климатичните изменения, т.к. последните имат непосредствено влияние върху сектора.

➤ ***Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие за периода до 2030 г.***

При разработването на ПИРО за периода 2021-2027 г., в съответствие с Методическите указания, се изисква да се вземе под внимание Националната стратегия за адаптация към изменението на климата и Плана за действие към нея.

Документът очертава стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата на национално и секторно равнище в периода до 2030 г. Разработени са възможни мерки за намаляване уязвимостта на страната от климатичните промени и за подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към неизбежните и проявяващи се с по-силен интензитет въздействия от изменението на климата.

➤ ***Националният план за управление на отпадъците 2014-2020 г.***

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) има ключова роля за постигане

на ефективно използване на ресурсите и устойчиво управление на отпадъците, тъй като анализите на съществуващата ситуация показват, че в България съществува значителен потенциал за подобряване на предотвратяването и управлението на отпадъците, по-добро използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места, като същевременно бъдат намалени вредните въздействия на отпадъците върху околната среда.

➤ ***Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030 г.)***

Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.) е разработена в изпълнение на чл.6 от Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (Директива (ЕС) 2016/2284).

Основната цел на програмата е да изпълни задълженията за намаляване към 2020г. и 2030г. на общите годишни антропогенни емисии на следните замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH₃) и фини прахови частици (ФПЧ_{2.5}), спрямо емисиите за определената в Директива (ЕС) 2016/2284 за базова 2005г.

Програмата включва целите, приложимите мерки, които трябва да доведат до намаляване на емисиите, сроковете за прилагането на мерките, необходимите финансови средства и отговорните институции. Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление.

➤ ***Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020 г.***

Националната стратегия е основният документ, който определя стратегическата рамка на държавната политика за постигане на дългосрочно и устойчиво управление на жизнени и продуктивни многофункционални гори и нарастваща конкурентоспособност

на горския сектор като основа за по-добър жизнен стандарт, особено в планинските и селските райони.

Предпоставка за устойчиво развитие на горските територии са регламентирани със Закона за горите три нива на горско планиране - национално, областно и местно, отразени съответно в Национална стратегия за развитие на горския сектор, Стратегически план за развитие на горския сектор, областни планове за развитие на горските територии и горскостопански планове и програми.

➤ **Стратегически план за развитие на горския сектор 2014-2023 г.**

- **(СПРГС) Този** план залага следните оперативни цели:
- Оперативна цел 1: „Увеличаване на горската площ, дървесните запаси и запасите от въглерод в горските територии“;
- Оперативна цел 2: „Подобряване на управлението и използването на горите“;
- Оперативна цел 3: „Повишаване ефективността на предотвратяването и борбата с горските пожари и незаконните дейности в горите“;
- Оперативна цел 4: „Увеличаване на устойчивостта и адаптивността на горските екосистеми към изменението на климата“.

3. Ключови елементи в Плана за действие на община Копривщица в областта на смекчаване и адаптация към изменението на климата

С оглед на значителния обем от приложими нормативни актове на вътрешното и общностно право и богат инструментариум от мерки за постигане на поставените цели на ЕС в областта на политиките по изменение на климата, към настоящия документ са разработени набор от приоритетни, ефективни и реалистични мерки, приложими на ниво Община Копривщица. Същите са базирани на глобалните и европейски тенденции, но отчитат финансовия ресурс и капацитет в общините, поради което са концентрирани към основен набор от мерки които, предприети в краткосрочен порядък, ще окажат своето положително въздействие върху климата и околната среда.

Местните власти имат ключова роля в насърчаването на хората да се адаптират към изменението на климата. Държавите членки на ЕС, региони, общини и общности биха

могли да преодолеят информационната празнина чрез обмен на знания и най-добри практики относно мерките за адаптация.

МЕРКИ	ОЧАКВАН РЕЗУЛТАТ
ПРИОРИТЕТ 1- Прилагане на интегриран пакет от мерки за подобряване на енергийната ефективност в общинския сектор	
Цел 1.1: Повишаване на енергийната ефективност в общинските сгради	
Енергийни обследвания (ЕО) и сертифициране на сгради - общинска собственост;	Подобряване комфорта на обитаване в обществените сгради и постигане на нормативно определените параметри на средата за отопление и осветление;
Реконструкция и обновяване на съществуващата общинска социална, културна, образователна и административна инфраструктура и въвеждане на пакети от енергоспестяващи мерки;	Оптимизиране на бюджетните разходи, в резултат на постигнатите икономии на енергия от изпълнените енергоефективни мерки, спрямо нормативно определените за предходни периоди;
Подобряване на системите за контрол и мониторинг на потреблението на енергия от сградния фонд – общинска собственост;	Удължен експлоатационен срок на публичната инфраструктура и на инсталации и съоръжения;
Периодични проверки за ефективността на работата на енергийните котли и климатични инсталации	Намаляване на въглеродните емисии от публичната инфраструктура.
Цел 1.2: Обновяване на системата за улично осветление	
Изготвяне и изпълнение на проект за ремонт на съществуващото и изграждане на ново енергийно ефективно улично осветление;	Подобряване на качеството и ефективността на уличното осветление и привеждането му в съответствие с енергийните норми;
Поетапно изграждане на автономно енергоспестяващо улично осветление в проблемни жилищни райони и участъци;	Намаляване на бюджетните разходи за електроенергия за улично осветление;
Разработване на ефективни системи за поддържане и експлоатация на уличното осветление, включително и с участието на гражданите.	Подобряване на безопасността и физическите характеристики на селищната среда; Намаляване на въглеродните емисии, генерирани от уличното осветление

Цел 1.3: Повишаване на дела на използване на енергия от възобновяеми източници в публичния сектор	
Монтиране на слънчеви колектори за осигуряване на битово горещо водоснабдяване;	Подобрени енергийни характеристики на общинския сграден фонд и подобрен топлинен комфорт на обитаване;
Монтиране на фотоволтаични панели на покриви и фасади на сгради – общинска собственост, за производство на електроенергия за собствени нужди (off-grid system);	Подобрени енергийни характеристики на общинския сграден фонд
Разработване и прилагане на мерки за въвеждане на хибридно улично осветление.	Намаляване разходите за енергия за отопление и осветление в публичния сектор;
Разработване на механизми за публично-частно партньорство за изграждане и за използване на ВЕ на територията на общината	Намаляване на въглеродните емисии, генерирани от публичния сектор.
Цел 1.4: Информационни и организационни мерки в областта на енергийната ефективност	
Създаване на база данни и система за отчитане, анализ и контрол на енергопотреблението на територията на общината;	Структуриране на информация за енергийната ефективност във формат, удобен и достъпен за потребителите;
Разработване на краткосрочни и дългосрочни общински програми за ЕЕ в съответствие с националната енергийна стратегия	Повишаване на знанията на обществеността относно енергийната ефективност;
Организиране и провеждане на информационни кампании относно ефективното отопление и класовете енергийни уреди	Намаляване разходите за енергия за отопление и осветление в публичния сектор;
Разпространение на информация за възможности за намаляване количеството на отпадъците;	Намаляване на въглеродните емисии, генерирани от публичния сектор. ;
Разработване и въвеждане на програма за обучение в училищна и извънучилищна среда;	Повишаване на квалификацията и познанията на администрацията и гражданите в областта на енергийната ефективност;

<p>Обособяване на структурно звено за координация, планиране, реализация и мониторинг на устойчиви енергийни политики на местно ниво;</p> <p>Организиране на лекции относно измененията в климата, очакваните отражения върху живота и икономическите дейности, международните инициативи, програми и задължения, факторите, които причиняват;</p> <p>Създаване на информационна система за потенциални източници на финансиране - структурни фондове, международни и национални програми, включително ЕСКО.</p>	<p>Постигане на устойчив прогрес в областта на прилагане на енергийната ефективност</p>
<p>ПРИОРИТЕТ 2 - Повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради и личния транспорт на територията на общината</p>	
<p>Цел 2.1: Активизиране на процесите по цялостна реновация на жилищния сграден фонд</p>	
<p>Извършване на обследвания за енергийна ефективност на жилищните сгради на територията на общината;</p>	<p>Подобри енергийни характеристики на жилищния сграден фонд и подобрен топлинен комфорт на обитаване; План за действие за устойчиво енергийно развитие на общината</p>
<p>Въвеждане на пакети от мерки за енергийна ефективност в жилищните сгради на територията на общината, приоритетно на многофамилните жилищни сгради;</p>	<p>Намаляване на годишните финансови разходи за енергия на домакинствата;</p>
<p>Разработване и прилагане на местни финансови механизми в подкрепа на въвеждане на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради;</p>	<p>Удължен живот на енергийно обновените сгради и на техните инсталации и съоръжения;</p> <p>Намаляване на въглеродните емисии, генерирани от частния жилищен сектор;</p>
<p>Цел 2.2: Повишаване на обществената информираност и изграждане на култура за енергийно ефективно поведение в битовия Сектор</p>	

Организиране и провеждане на информационни кампании, основани на принципа на социалния маркетинг;	Повишено ниво на информираност и изградена положителна нагласа сред обществеността за енергийно ефективно поведение;
Изграждане на партньорства с местни и регионални структури на гражданското общество, медиите и бизнеса за провеждане на съвместни инициативи за популяризиране на мерки за енергийна ефективност в бита;	Изградена култура за прилагане на мерки за енергийна ефективност в бита;
Разработване и въвеждане на програма за обучение в училищна и извънучилищна среда.	Намаляване потреблението на енергия и респективно емисиите на парникови газове.
Цел 2.3: Повишаване дела на енергията, произведена от ВЕИ в жилищния сектор	
Организиране и провеждане на информационни кампании, които да популяризират използването на енергия от възобновяеми източници в частни жилищни сгради – природен газ, биомаса, енергия от слънцето – слънчеви колектори и фотоволтаични инсталации;	Създадена подходяща информационна среда за стимулиране на инвестиции в производството на енергия от възобновяеми източници.
Създаване на консултативен механизъм за техническа помощ за реализиране на проекти за оползотворяване потенциала от ВЕИ;	Намаляване разходите за енергия на домакинствата и редуциране на въглеродните емисии в резултат на въведени ВЕИ системи в жилищните сгради.
Разработване и прилагане на ефективни информационни модели за популяризиране на европейското, национално и местно законодателство в областта на възобновяемите енергийни източници.	
Цел 2.4: Повишаване на енергийната ефективност на личния транспорт	
Актуализация на общинската транспортна схема и пътната маркировка;	Намаляване на времето за шофиране до определена крайна точка;
Разпространение на информация за екологично шофиране чрез курсове за шофьори;	Намаляване на вредните емисии;

Разпространение на информация за автомобили, използващи алтернативни горива, чрез курсове и работни срещи	Повишаване информираността на гражданите за новите екологичносьобразни технологии в областта на транспорта.
Монтиране на зарядна станция за електромобили	
ПРИОРИТЕТ 3 - Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост	
Цел 3.1: Насърчаване на бизнес инвестициите за изграждане на енергийни предприятия и инфраструктура на територията на общината	
Използване на високоефективни системи за отопление на биомаса в малки и средни предприятия;	Създадена подходяща информационна и подкрепяща среда за стимулиране на инвестиции в зелена икономика на местно ниво;
Изграждане на партньорства за разработване и прилагане система от услуги за консултиране на малки и средни предприятия за въвеждане на пакети от енергийно ефективни мерки и оползотворяване на енергия от възобновяеми източници;	Увеличен дял на бизнес инвестициите в технологии за въвеждане на енергийно ефективни мерки и изграждане на ВЕИ системи.
Разработване на механизми за публично-частно партньорство за изграждане на ВЕИ инсталации на територията на общината;	
Цел 3.2: Подкрепа за промяна на енергийното поведение в бизнеса:	
Организиране на информационни кампании, конференции, семинари и други срещи, предназначени за представители на бизнеса в общината;	Повишено ниво на информираност и изградена положителна нагласа сред бизнеса за интелигентно енергийно поведение;
Административно стимулиране на промишлеността и бизнеса за използване на енергия от възобновяеми източници чрез напр. данъчни преференции, специализирано административно обслужване и други стимули;	Изградена култура за прилагане на мерки за енергийна ефективност в промишлеността;
Създаване на енергийна информационна база за инсталираните енергийни мощности от възобновяеми източници на територията на общината;	Установяване на трайни публично-частни партньорства на регионално ниво.
ПРИОРИТЕТ 4 - Въвеждане на управление на енергията на територията на общината	

Цел 4.1: Повишаване на местния капацитет за устойчиво енергийно развитие:	
Обособяване на структурно звено в общинската администрация, което поема отговорността за координирането на цялостния процес на планиране, реализация и мониторинг на устойчиви енергийни политики на местно ниво;	Повишен капацитет на общината за планиране, реализация и мониторинг на местни политики за устойчиво енергийно развитие;
Въвеждане на подходяща система за обучение на експерти в местната администрация от ресорните звена, ангажирани с планирането, изпълнението и контрола на капиталовите инвестиции и политиките по териториално развитие;	Повишено ниво на информираност и изградена култура за прилагане на мерки за енергийна ефективност в общинската администрация;
Усъвършенстване на системата за отчитане, контрол и анализ на енергопотреблението на територията на общината;	
Създаване на международни партньорства, подготовка и изпълнение на партньорски проекти в областта на енергийната ефективност.	
Цел 4.2. Проучване потенциала за енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници и възможностите за неговото оползотворяване	
Възлагане изготвянето на проучвания за потенциала на територията на общината по отношение наличието и използваемостта на енергия от възобновяеми източници;	Създадени предпоставки за оползотворяване на потенциала на ВЕИ;
Разработване на енергиен баланс на общината на основата на установения потенциал на енергия от възобновяеми източници;	Енергиен баланс, съставен на основата на потенциала на ВЕИ на територията на общината и на стратегическата цел за постигане на енергийна независимост;
Проучване на местните нужди от техническа помощ в областта на енергийната ефективност и ВЕИ;	Идентифицирани финансови източници и инструменти за финансиране на проектите и дейностите от енергийната стратегия на общината;
Проучване на алтернативни възможности за финансиране на енергийни проекти.	Създадена Енергийна информационна база на общината

ПРИОРИТЕТ 5 - Намаляване на количеството отпадъци и тяхното третиране	
Цел 5.1. Подобряване на управлението на отпадъци (УО) в общината	
Подобряване на организацията на събирането и затваряне на нерегламентирани сметища;	Предотвратяване на незаконното изхвърляне на отпадъци, включително на замърсяването;
Ефективно третиране на отпадъците - сепариране и преработка, инвестиране в екоиновации и публично-частни партньорства за реализирането им;	Подобряване и разширяване на разделното събиране на отпадъци, включително на биоотпадъци;
Изграждане на инсталации за биоразградими и зелени отпадъци;	Доближаване до европейските стандарти и изисквания;
Определяне на минимални стандарти за разделно събиране (например честота на събиране, видове контейнери и др.) в общините, за да се гарантира висока степен на улавяне на годните за рециклиране отпадъци;	Обучение и информираност на гражданите в областта на УО и кръговата икономика;
Запечатването и рехабилитацията на депата, които не отговарят на изискванията;	
Въвеждане на относими икономически инструменти, например принципа „плати повече, ако изхвърляш повече“;	
Разпространение на информация за възможности за намаляване количеството на отпадъците;	Повишаване на капацитета и познанията на администрацията и бизнеса в областта на УО и кръговата икономика;
Разработване и въвеждане на програма за обучение в училищна и извънучилищна среда;	
Курсове, обучения, лекции за повишаване на местните умения в областта на управление на отпадъците и кръговата икономика	
Цел 5.2. Подобряване изпълнението на изискванията за разделно събиране и рециклиране на отпадъци	

<p>Извършване на анализ за възможностите в общината за доближаване до изискванията на ЕС за рециклиране на битови отпадъци;</p> <p>Проучване на възможностите за финансиране и публично-частни партньорства;</p> <p>Изготвяне на анализ на масово отделяните отпадъци в общината и реалистичен план за достигане на стойностите за рециклиране и разделно събиране според европейското законодателство;</p> <p>Осигуряване на действаща система за събиране на отпадъците, включваща разполагането на специализирани контейнери и подвижен състав.</p> <p>Изграждане на площадка за открито компостиране на биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини на територията на общината</p> <p>Изграждане на площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата;</p> <p>Изграждане на инсталация за рециклиране на строителни отпадъци (стационарна и мобилна).</p>	<p>Постигане на заложените за изпълнение цели по чл.31, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците, а именно: подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци най-малко до 55 на сто от общото тегло на тези отпадъци.</p>
<p>Цел 5.3 Намалване на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда</p>	
<p>Подготовка за изпълнение на изискванията на Директива (ЕС) <u>2019/904</u>;</p>	<p>Информираност за актуалните проблеми по предотвратяване изменението на климата;</p>

<p>Изготвяне на анализ на предстоящите забрани за използване на определени пластмасови продукти за еднократна употреба и ефекта върху местната икономика;</p>	<p>Превантивни действия за подготовка за изпълнение на предстоящите нормативни забрани;</p>
<p>ПРИОРИТЕТ 6 – Подобряване на жизнената среда</p>	
<p>Цел 6.1. Обновяване на обществените зелени пространства и осигуряване на нови места за отдих, спорт и други колективни дейности</p>	
<p>Създаване на зелени зони;</p>	<p>Създаване на благоприятни условия за всекидневен отдих, активен спорт и здравословен начин на живот;</p>
<p>Рехабилитация на пешеходни алеи и тротоари;</p> <p>Разполагане на указателни знаци и средства за ориентация и информация в селищна среда</p>	
<p>ПРИОРИТЕТ 7 – Подобряване качеството на атмосферния въздух</p>	
<p>Цел 7.1. Намаляване на концентрациите на показателите, определящи качеството на атмосферния въздух, в които е налице превишение на установените в законодателството норми и високите нива на шум в околната среда от производствените и строителните дейности, транспорта, битовото отопление и други неорганизиранни източници</p>	
<p>Стимулиране на устойчиви и нисковъглеродни форми на транспортно придвижване;</p>	<p>Превенция и намаляване на редица заболявания на дихателната система;</p>
<p>Изграждане на инсталации за ограничаване на вредните емисии от производствата;</p>	<p>Изграждане на устойчива, здравословна и екологично чиста градска среда;</p>
<p>Поетапно изваждане от употреба на отоплителните уреди на твърдо гориво;</p> <p>Контрол на строителството, снабдяването с материали от тежки машини, изхвърляне на строителните отпадъци на определените за това места, почистване на строителните площадки и прилежаща площ от строителни отпадъци</p>	<p>Повишаване на интереса за заселване в общината</p>

4. Идентифициране на областите, изискващи допълнителни интервенции за смекчаване и адаптация в контекста на Европейската и националната политика и цели за климата

4.1 Европейска политика в областта на климата

В 2021 беше приет **Европейския закон за климата**, съгласно който обвързващата цел е превръщането на Европа в първия неутрален по отношение на климата континент в света. През юли 2021 беше представено предложение за подготвяне на всички сектори на икономиката на ЕС да посрещнат това предизвикателство, като се започне с намаляване на емисиите с най-малко 55 % до края на настоящото десетилетие. С вече напълно приетото законодателство **„Подготвени за цел 55“** ЕС излиза на пътя към постигане на целите си в областта на климата до 2030 г. по справедлив, разходно ефективен и конкурентоспособен начин.

Европейски Зелен пакт (Зелена сделка) е един от основополагащите в основата на европейската политика за климата амбициозен план за постигане на климатична неутралност в ЕС до 2050 г. Преходът се осъществява чрез инвестиции в чиста енергия, устойчив транспорт, енергийна ефективност и други иновативни технологии и ще донесе много ползи — от създаването на нови възможности за иновации, инвестиции и „зелени“ работни места до подобряване на здравето и благосъстоянието. За целта той включва разширяване на въглеродния пазар до **сградите и пътния транспорт**, с цел засилване приноса на двата сектора (ограничаване на емисиите с 43% спрямо нивата от 2005 г.) към усилията за постигане на установените климатични цели на ЕС за 2030 и 2050 г., както и установените в Регламента за споделяне на усилията национални цели, създаване на Социален климатичен фонд, **въвеждане на механизъм за въглеродна корекция при внос на определени продукти в ЕС (СВАМ)**., за сектор **„авиация“ се предлагат допълнителни разпоредби**, касаещи прилагането на международния пазарен механизъм (CORSIA), **включване на морски транспорт** в обхвата на схемата за търговия с емисии ЕСТЕ, увеличаване на наличното финансиране от **Модернизационния фонд и Фонда за иновации**, преразглеждане на Резерва за стабилност на пазара (MSR), за да се поддържа стабилността и доброто функциониране на СТЕ на ЕС и **общо намаление на емисиите**

с 64% спрямо изходното ниво от 2005 г. в секторите, обхванати от схемата за търговия с емисии, за постигане на целта за декарбонизация от 55% за целия ЕС до 2030 г.

По този начин ЕС има правно обвързващи цели в областта на климата, които обхващат всички основни сектори на икономиката. Цялостният пакет включва:

- цели за намаляване на емисиите в широк кръг от сектори;
- цел за стимулиране на естествените поглътители на въглерод;
- актуализирана система за търговия с емисии с цел ограничаване на емисиите, определяне на цена за замърсяването и генериране на инвестиции в екологичния преход;
- социална подкрепа за гражданите и малките предприятия

През март 2023 г. ЕС постигна съгласие за по-силно законодателство за увеличаване на капацитета си за производство на енергия от възобновяеми източници, като повиши своята обвързваща цел за 2030 г. на най-малко 42,5 % в сравнение с настоящата цел от 32 %, като амбицията е да се достигне равнище от 45 %. По този начин настоящият дял на енергията от възобновяеми източници в ЕС ще се увеличи почти два пъти.

Освен това **намаляването на потреблението на енергия** е от голямо значение за **понижаване както на емисиите, така и на енергийните разходи на потребителите и промишлеността.**

Определя се нова обвързваща цел на равнище ЕС за подобряване на енергийната ефективност с 11,7% до 2030г. Държавите членки ще трябва да реализират годишни икономии в размер на средно 1,49 % за периода 2024—2030 г. Сега държавите членки ще трябва да въведат и подобрения на енергийната ефективност като приоритет сред хората, засегнати от енергийна бедност.

Нови изисквания се предвиждат и в сектора **Транспорт, саниране на сградите** по екологосъобразен начин, в **защита на природата и биоразнообразието, опазване на почвите, горите и устойчиво използване на биомасата.**

4.2 Национална правна и стратегическа рамка за смекчаване и адаптация към изменението на климата

Политиката на България в областта на климата се определя от следните по-важни законови и стратегически документи:

- Закон за ограничаване изменението на климата
- Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие – обхваща периода до 2030 г.
- Национална програма за развитие България 2030
- План за възстановяване и устойчивост на Република България, 2022 г.
- Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. – планът определя целите до 2030 г., но е разработен с хоризонт 2050 г.
- Национална дългосрочна стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г.
- Стратегическа визия за развитие на електроенергийния сектор на Република България до 2053 г.

Към настоящия момент българският **Закон за ограничаване изменението на климата е в процес на изменение и допълнение** с цел отразяване на новата цел за постигане на климатична неутралност до 2050 година; изменения, свързани със секторите извън схемата за търговия с емисии и др.

В представения през октомври 2021 г. **План за възстановяване и устойчивост** са предвидени значителни инвестиции, свързани с **намаляване на емисиите на парникови газове, които ще намерят отражение в План за смекчаване и адаптация на община Копривщица**. Предвидени са инвестиции за:

- енергийна ефективност на сградния фонд;
- Програма за финансиране на единични мерки за енергия от възобновяеми източници в еднофамилни сгради и многофамилни сгради, които не са свързани към топлопреносни и газопреносни мрежи;
- енергийнонеэффективни общински системи за външно осветление;

- Програма за публична подкрепа за развитие на индустриални зони, паркове и сходни територии и привличане на инвестиции;
- Програма за икономическа трансформация;
- "Зелена мобилност" - пилотна схема за подкрепа на устойчивата градска мобилност чрез мерки за развитие на екологични, безопасни, функционални и енергийно ефективни транспортни системи.

В Плана е предвидено създаването на Национален фонд за декарбонизация, улесняване и повишаване ефективността на инвестиции в енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради, стимулиране на производството на електроенергия от ВЕИ и подпомагане на процеса по декарбонизация и намаляване на административната тежест при присъединяването и оперирането на ВЕИ, създаване на Механизъм за финансиране на проекти за енергийна ефективност и възобновяеми източници заедно със сметките за енергия, електрическа мобилност, и обслужване на едно гише.

Планът за възстановяване и устойчивост предвижда изпълнението на редица инвестиции, които са от значение за адаптацията към изменението на климата като:

- *Възстановяване на ключови за климата екосистеми в изпълнение на Стратегията на биологично разнообразие на ЕС 2030 и целите на Европейския зелен пакт;*
- *Интегриране на екосистемния подход и прилагане на решения базирани на природата в опазването на защитените зони от мрежата „Натура 2000“;*
- *цифровизация за комплексно управление, контрол и ефективно използване на водите;*
- *Продължаване на реформата във водния сектор и изграждане на структура за управление на Националната екологична мрежа.*

Интегрираният план в областта на енергетиката и климата на Република България (ИНПЕК) 2021-2030 г. в момента е в процес на актуализация.

За периода 2021 – 2030 г. плановете трябва да бъдат актуализирани в окончателен вариант до 30 юни 2024 г.

Вследствие на промени в регламентите на Европейски закон за климата се определя задължителна цел на ЕС за нетно вътрешно намаляване на емисиите на парникови газове с най-малко 55% до 2030 г. (в сравнение с нивата от 1990 г.) и се поема ангажимент за определяне на цел в областта на климата за 2040 г. в рамките на 6 месеца от първия глобален преглед съгласно Парижкото споразумение (с Регламент (ЕС) 2021/1119 се изменя Регламент (ЕС) 2018/1999).

ИНПЕК играе ключова роля за постигането на всички цели, и по-специално Националните планове в областта на енергетиката и климата са ключов стълб за постигане на целите на ЕС за климата до 2030 г. и едновременно път към въглеродно неутрална Европа до 2050 г. Актуализацията на ИНПЕК, несъмнено е от важно значение, както във връзка с адаптирането на целите спрямо новите амбиции, така и за знанието на обществеността по какъв курс поема България като цяло.

Национална дългосрочна стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г., разработена във връзка с изискването на Директива (ЕС) 2018/844/ЕС. С нея се задължават държавите членки на Европейския съюз да установят дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния фонд от жилищни и нежилищни сгради с хоризонт на изпълнение 2050 г.

Стратегията предвижда до 2050 г. да бъде обновен 60% от жилищния фонд и близо 17% от нежилищния, което ще резултира в спестяване на 7329 GWh енергия годишно, с което емисиите на парникови газове да намалят с 3 274 453 тона CO₂. Определени са разходно ефективни подходи за обновяване, съобразени с вида сгради и климатичната зона. Разработена е пътна карта с индикатори за измерване на постигнатите резултати за следните периоди: 2021-2030 г., 2031-2040 г. и 2041-2050 г., които отразяват етапни целеви стойности на процеса на обновяване на сградния фонд на България. Направена е оценка на необходимото финансиране за постигане на целите на проекта на стратегия и са разгледани възможностите за използване на публично финансиране за привличане на допълнителни инвестиции от частния сектор.

Социален климатичен фонд

България е страна с най-високи нива на енергийна бедност в ЕС, с ниски доходи, с висок дял на разходите за енергия в разполагаемия доход, с ниска енергийна ефективност на сградите, ползване на неефективно оборудване. Основната част от гражданите и домакинствата имат необходимост от първоначална инвестиция, за да кандидатстват и да се включат в мерките по програмите и схемите, отпускани от министерствата и други източници за финансиране, поради което за тях това става невъзможно. Директивата за енергийната ефективност влезе в сила от 13 септември 2023 година, като страната ни има срок от 2 години за транспониране в националното законодателство. Предвидено е въвеждане на принципа „енергийната ефективност на първо място“, Приоритетно прилагане на мерките за енергийна ефективност за хората, засегнати или застрашени от **енергийна бедност**, уязвимите клиенти, включително крайните ползватели, домакинствата с ниски и средни доходи и хората, живеещи в социални жилища с цел подобряване на положението на тези лица и домакинства и намаляване на енергийната бедност.

5. Идентифициране на специфичните цели и приоритети в Плана за смекчаване и адаптация на община Копривщица

Новите политики изискват и допълнителни мерки за смекчаване и адаптация към изменението на климата, които да бъдат включени в План за смекчаване и адаптация на община Копривщица.

Фокусът на допълнителните мерки е насочен към аспекти на енергийната ефективност, възобновяеми източници на енергия, намаляване на емисиите на парникови газове, устойчиво използване на земята и други свързани **със Зелената сделка**.

Идентифицирани са 3 стратегически цели и 7 приоритета, за чието постигане следва да се предвидят мерки в Плана за смекчаване и адаптация към изменение на климата:

Стратегическа цел 1: Зелен преход към климатична неутралност чрез намаляване на емисиите на парникови газове

Приоритет 1: Оптимизация на енергопотреблението на общинско ниво

Приоритет 2: Повишаване дела на възобновяемата енергия и нейното съхранение

Приоритет 3: Намаляване на емисиите на парникови газове от транспорта

Стратегическа цел 2: Адаптация към изменението на климата

Приоритет 4: Природнобазирани решения за адаптация

Приоритет 5: Управление на риска при екстремни климатични събития

Стратегическа цел 3: Подобряване на информираността по въпросите за смекчаване и адаптация към изменението на климата

Приоритет 6: Повишаване на информираността на всички заинтересовани страни

Приоритет 7: Координация и сътрудничеството с други общини на национално и международно ниво, с цел изпълнение на съвместни проекти, прилагане на добри практики и мултиплициране на резултати от пилотни проекти за адаптация към изменението на климата

Изводи и препоръки

- Планът за интегрирано развитие на община Копривщица съдържа мерки и дейности за смекчаване и адаптация към изменение на климата, съобразно стратегическите документи, действащи към момента на изготвяне на плана. Описаните мерки и дейности са свързани с енергийната ефективност на сгради и инфраструктура, транспорт, отпадъци, въздух. В Плана за смекчаване и адаптация към изменението на климата следва да бъдат препоръчани мерки обхващащи всички сектори, които се разглеждат в стратегическите документи на европейско и национално ниво.
- В съответствие с целите на ЕС, част от които е и нашата страна, за постигане на климатична неутралност до 2050 година, се поставят нови цели за енергийна ефективност, за енергията от възобновяеми източници, за декарбонизация на секторите.
- За изпълнението на тези цели на национално и общинско ниво следва да се

разработят допълнителни мерки, които водят до постигане на целите за смекчаване и адаптация към изменението на климата на община Копривщица, които напълно да припокриват европейското и националното законодателство.